

Legal Mechanisms of Criminalizing the Use of Children in Iran's Criminal Laws and International Documents

Mohammad Amin Hassanzadeh¹, Fakhroldin Abuye^{2*}, Jafar Shftee Sardasht³

1. Department of Public Law, Damghan Branch, Islamic Azad University, Damghan, Iran.

2. Department of International Law, Damghan Branch, Islamic Azad University, Damghan, Iran.

3. Department of Law, Ferdowsi University, Mashhad, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: The worst forms of child labor include all forms of slavery and similar methods, prostitution and the production of shows and images that are called pornography, as well as other illegal activities such as transporting and distributing drugs. The International Labor Office insists that such actions are not only crimes but also economic exploitation that has nothing to do with the traditional concept of work.

Method: This research is of a theoretical type and the research method is descriptive-analytical and the method of collecting information is library-based and by referring to documents, books and articles.

Ethical Considerations: In this research, the principles of trustworthiness, honesty, neutrality and originality of the work have been respected.

Results: Iran's labor law considers childhood and adolescence to be different. The labor law also calls people under 15 years old as children and 15 to 18 years old as teenagers. In the labor law, there is no gender difference in the definition of a child and all people under the age of 15 are considered children and according to the 17th principle of the constitution, this should be considered as 15 years of age.

Conclusion: What is prohibited in various conventions today is work that is harmful to the physical, mental and psychological health of children and adolescents and disrupts the child's growth. Because work that is beneficial is not forbidden and is one of the examples of worthy work. Therefore, in this context, one should distinguish between the work that has an exploitative aspect and the work that has a positive effect on the child's development and what is intended by this research is the same concept that has a harmful aspect and is also intended by international documents.

Keywords: Child; Child Worker; Criminal Law; Child Rights Convention; International Documents

Corresponding Author: Fakhroldin Abuye; **Email:** F.alboyeh@yahoo.com

Received: April 01, 2022; **Accepted:** June 27, 2023; **Published Online:** October 07, 2023

Please cite this article as:

Hassanzadeh, Abuye F, Shftee Sardasht J. Legal Mechanisms of Criminalizing the Use of Children in Iran's Criminal Laws and International Documents. *Medical Law Journal*. 2022; 16(Special Issue on Legal Developments): e19.

مجله حقوق پزشکی

دوره شانزدهم، ویژه‌نامه تحولات حقوقی، ۱۴۰۱

Journal Homepage: <http://ijmedicallaw.ir>

مکانیزم‌های حقوقی جرم‌انگاری به کارگیری کودکان در قوانین کیفری ایران و اسناد بین‌المللی

محمدامین حسن‌زاده^۱، فخرالدین ابوبئی^{۲*}، جعفر شفیعی سردشت^۳

۱. گروه حقوق عمومی، واحد دامغان، دانشگاه آزاد اسلامی، دامغان، ایران.
۲. گروه حقوق بین‌الملل، واحد دامغان، دانشگاه آزاد اسلامی، دامغان، ایران.
۳. گروه حقوق، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: بدترین اشکال کار کودک، از جمله شامل تمام اشکال بردگی و روش‌های مشابه آن روسپی‌گری و تولید نمایش‌ها و تصاویری که آن‌ها را هرزه‌نگاری می‌نامند و نیز فعالیت‌های نامشروع دیگر مانند حمل و توزیع مواد مخدر می‌شود. دفتر بین‌المللی کار به این نکته پا می‌فشارد که این‌گونه اعمال نه تنها جرم و جنایت محسوب می‌شوند، بلکه استثمار اقتصادی به شمار می‌آیند که هیچ ربطی به مفهوم سنتی کار نداشته است.

روش: این تحقیق از نوع نظری بوده و روش تحقیق به صورت توصیفی - تحلیلی است و بر مبنای جمع‌آوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و با مراجعه به اسناد، کتب و مقالات صورت گرفته است.

ملاحظات اخلاقی: در تحقیق حاضر، اصل امانتداری، صداقت، بی‌طرفی و اصالت اثر رعایت شده است.

یافته‌ها: قانون کار ایران سن کودکی و نوجوانی را متفاوت می‌داند. قانون کار نیز افراد زیر ۱۵ سال را کودک و ۱۵ تا ۱۸ سال را نوجوان می‌نامد. در قانون کار تفاوت جنسیتی در تعریف کودک قائل نشده و همه افراد زیر ۱۵ سال را کودک قلمداد کرده و با توجه به اصل ۱۷ قانون اساسی باید این را ۱۵ سال شمسی قلمداد نمود.

نتیجه‌گیری: آنچه امروزه در مقاله‌نامه‌های مختلف منع شده، کاری است که برای سلامت جسمی، روحی، روانی کودک و نوجوان مضر بوده و رشد کودک را مختل می‌سازد، چراکه کاری که سودمند باشد، ممنوع نیست و از مصادیق کار شایسته است، پس در این زمینه باید بین کاری که جنبه استثمارگرایانه دارد، با کاری که اثر مثبت بر رشد کودک دارد، فرق قائل شد و آنچه مورد نظر این پژوهش هست، همان مفهومی است که جنبه مضر دارد و مورد نظر اسناد بین‌المللی نیز هست.

واژگان کلیدی: کودک؛ کار کودک؛ حقوق کیفری؛ کنوانسیون حقوق کودک؛ اسناد بین‌المللی

نویسنده مسئول: فخرالدین ابوبئی؛ پست الکترونیک: F.alboye@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱۲؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۰۶؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۷/۱۵

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Hassanzadeh, Abuze F, Shfiee Sardasht J. Legal Mechanisms of Criminalizing the Use of Children in Iran's Criminal Laws and International Documents. Medical Law Journal. 2022; 16(Special Issue on Legal Developments): e19.

مقدمه

جلوگیری از فروش یا قاچاق کودکان دولت‌های عضو را موظف به قانونگذاری و اتخاذ تدابیر شایسته کرده است.

روش

این پژوهش از نوع نظری بوده و روش پژوهش به صورت توصیفی - تحلیلی است و روش جمع‌آوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و با مراجعه به اسناد، کتب و مقالات صورت گرفته است.

یافته‌ها

هدف این پژوهش پرداختن به مجازات بدترین اشکال کار کودک در نظام حقوقی ایران است و ضمن بررسی این موضوع که اسناد بین‌المللی و حقوق داخلی چه رویکردی نسبت به بدترین اشکال کار کودک دارند، در نهایت در تلاش است با تأکید بر لزوم وجود ضمانت اجرا، اقداماتی مؤثرتر در راستای مقابله با بدترین اشکال کار کودک در نظام حقوقی ایران انجام شود.

بحث

۱. آثار حقوقی معنانشناسی کودک و کار کودکان در اسناد داخلی و بین‌المللی: برای بازشناسی هرچه بهتر حقوق کار کودک از نظر حقوقی باید محدوده سن کودکی روشن شود، هرچند گفته شده گوناگونی نژادها فرهنگ‌ها و شرایط جغرافیایی تعیین‌کننده این محدوده است در تعیین سن کودک اختلاف اتفاق نظر وجود دارد. قرآن کریم درباره زمان شروع کودکی به صراحت سخن خاصی به میان نیاورده است، اما در برخی آیات، از جمله سوره حج آیه ۵ لفظ طفل را صریحاً به کار برده است (۱). علما و فقهای اسلامی ادوار مرتبط با کودکی را به سه دوره تقسیم کرده‌اند: از ولادت تا هفت سالگی (صبی غیر ممیز)؛ از ۷ سالگی تا ظهور بلوغ (صبی ممیز)؛ از سن بلوغ به بعد که شخص دارای مسئولیت کامل می‌باشد. طفل، یعنی کسی که به سن بلوغ شرعی برای پسران ۱۵ سال تمام قمری و دختران ۹ سال تمام قمری

آسیب‌های زیادی به جسم انسان در اثر اشتغال به کار در سن‌های پایین وارد می‌شود و استفاده مادی‌گرایانه و غیر انسانی از کودکان در دوران انقلاب صنعتی اوضاع سختی را در اروپا ایجاد کرد. همین موضوع سبب شد اولین درخواست‌ها در بهترشدن اوضاع کارگران راجع به تجدید نظر در شرایط کار کودکان باشد و در ایران و جهان نخستین قوانین حمایتی راجع به کارگران در مورد کودکان تصویب گردید. سه سال پس از تصویب کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک که نشان از نگرانی بین‌المللی در زمینه کار کودک دارد، در سال ۲۰۰۲ بود که سازمان بین‌المللی کار (International Labour Organization) ۱۲ ژوئن را به عنوان روز جهانی کار کودک نام‌گذاری کرد تا دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی توجه و اهتمام ویژه‌ای نسبت به کودکان کار داشته باشند. کار کودکان به علت دستمزد پایین آن‌ها برای کارفرمایان سود زیادی دارد، ضمن اینکه به جهت غیر قانونی بودن، از مزایایی نظیر بیمه و بهداشت این کار هم محروم هست، اما فقر و نیاز اقتصادی مهم‌ترین عاملی است که کودکان را وادار به کار کردن می‌کند. این کودکان در مناطق و محل‌های نامناسب در ساعات طولانی با درآمد ناچیز کار می‌کنند.

کار کودک در بسیاری از کشورهای در حال توسعه شرایط بسیار دشواری را برای کودکان رقم زده است، به طوری که سازمان‌های بین‌المللی به اهمیت آن پی بردند و درصدد حذف این‌گونه مشاغل هستند. سازمان بین‌المللی کار در تلاش است که بدترین شکل کار کودک را در کشورهای جهان حذف کند که این مهم نیاز به عزمی جدی از سوی دولت‌ها دارد. در حال حاضر شناسایی و مقابله با بدترین شکل کار کودک به عنوان یکی از ابزارهای مهم برای حذف این‌گونه کارها در دستور کار قرار دارد. از مصادیق کار اجباری، بیگاری و بردگی می‌باشند. کنوانسیون حقوق کودک نیز به طور اختصاصی در مورد منع استثمار اقتصادی کودک و تعیین شرایط مناسب کار، محیط کار سالم، ممنوع‌ساختن سوءاستفاده و استثمار جنسی و

نرسیده است (۲). در ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی سن بلوغ پسران ۱۴ سال و ۷ ماه شمسی و دختران، ۸ سال و ۹ ماه شمسی است و فرد بالغ از حالت طفولیت خارج است (۳). قانون حمایت از اطفال و نوجوانان ۱۳۹۹ هم طفل را هر فرد که به سن بلوغ شرعی نرسیده است، می‌داند و هر فرد زیر ۱۸ سال کامل شمسی که به سن بلوغ شرعی رسیده، نوجوان است. مواد ۸۸ تا ۹۵ قانون مجازات اسلامی به بحث کودکان و مسئولیت کیفری آنان اشاره کرده است. در این مواد افعال اشخاص بین ۹ تا ۱۸ سال دارای ضمانت اجراهای متفاوتی هستند (۴). مسئولیت کیفری برای دختران بالای ۹ سال و برای پسران بالای ۱۵ سال پیش‌بینی شده است. بنابراین مطابق قانون مجازات اسلامی افرادی که بالغ نیستند، مسئولیت کیفری ندارند (۵). قانون کار ایران سن کودکی و نوجوانی را متفاوت می‌داند. قانون کار نیز افراد زیر ۱۵ سال را کودک و ۱۵ تا ۱۸ سال را نوجوان می‌نامد. در قانون کار تفاوت جنسیتی در تعریف کودک قائل نشده و همه افراد زیر ۱۵ سال را کودک قلمداد کرده و با توجه به اصل ۱۷ قانون اساسی باید این را ۱۵ سال شمسی قلمداد نمود (۶). از نظر ماده ۱ کنوانسیون حقوق کودک، فرد زیر ۱۸ سال کودک است، مگر اینکه سن بلوغ کودک طبق قانونی که قابلیت اجرا دارد، کمتر تعیین شود. برای مثال در کشوری مانند ایران که به موجب قانون ملی سن بلوغ برای دختران و پسران ۹ سال و ۱۵ سال تعیین شده، دختران و پسرانی که در ایران به این سن می‌رسند، از چشم قانونگذار دیگر کودک قلمداد نخواهند شد. در مجموع از دیدگاه کنوانسیون حقوق کودک، به عنوان یک اصل کلی، کودک هر دختر و پسر زیر ۱۸ سال بدون ملاک جنسیتی است، اما اصل بر این است که دولت‌ها در تعیین سن بلوغ اختیار دارند، مگر اینکه برای حفظ بالاترین منفعت کودک مصلحت اقتضا کند که سن موردنظر کنوانسیون اعمال شود (۶). طبق پروتکل سازمان ملل تحت عنوان پروتکل پالمو، کودک به معنای هر شخص زیر ۱۸ سال است. در ماده ۲ کنوانسیون ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک نیز کودک این‌گونه تعریف شده است: از نظر این

کنوانسیون، اصطلاح کودک، در مورد کلیه اشخاص کمتر از ۱۸ سال به کار برده می‌شود (۷). بر اساس ماده ۷۹ قانون کار جمهوری اسلامی ایران به کارگیری طفل کمتر از ۱۵ سال تمام ممنوع است و از افراد بیشتر از ۱۵ سال و کمتر از ۱۸ سال به عنوان کارگران نوجوان نام برده تا به صورت نسبی کار این افراد را به رسمیت بشناسد. در واقع کارکردن برای افراد زیر ۱۵ سال مطلقاً ممنوع است و کار افراد بین ۱۵ تا ۱۸ سال به شرط رعایت موارد مبحث پنجم فصل سوم قانون کار مجاز است (۸). نکته مهم این است که آنچه امروزه در مقاله‌نامه‌های مختلف منع شده، کاری است که برای سلامت جسمی، روحی، روانی کودک و نوجوان مضر بوده و رشد کودک را مختل می‌سازد، چراکه کاری که سودمند باشد، ممنوع نیست و از مصادیق کار شایسته است، پس در این زمینه باید بین کاری که جنبه استثمارگراییانه دارد با کاری که اثر مثبت بر رشد کودک دارد فرق قائل شد و آنچه مورد نظر این پژوهش هست، همان مفهومی است که جنبه مضر دارد و مورد نظر اسناد بین‌المللی نیز هست (۹).

۲. آثار حقوقی اشکال کار کودک در قوانین موضوعه

ایران و اسناد بین‌المللی: سازمان بین‌المللی کار کنوانسیون دارد تحت عنوان «کنوانسیون ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک (The Worst Forms of Child Labor Convention)»، کنوانسیون تلاش در بیان این موضوع دارد که از بین‌رفتن بدترین اشکال کار کودک نیاز به دورکردن کودکان از تمامی این کارها و اقداماتی جامع و فوری و تأمین نیازهای آنها می‌باشد. این کنوانسیون توصیه‌نامه‌ای (مصوب ۱۷ ژوئن ۱۹۹۹ م.) نیز دارد و مقررات این توصیه‌نامه مکمل مقررات کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک است (۱۰). در تاریخ ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس جمهوری اسلامی ایران، کنوانسیون و توصیه‌نامه مکمل آن را تصویب کرد. بنابراین کنوانسیون و توصیه‌نامه آن، جزء قوانین داخلی محسوب می‌شوند و در تعیین مصادیق بدترین اشکال کار کودک همین کنوانسیون ملاک مطالعه ما قرار می‌گیرد. آنچه مسلم است، کنوانسیون

مقرر کرده است: در ایران هیچ کس برده نیست و برده بلافاصله پس از ورود به خاک یا آب‌های کشور، آزاد است. اگر کسی اقدام به خرید و فروش یا رفتار مالکانه نسبت به فردی به اسم برده نماید یا در حمل و نقل و معامله برده واسطه شود به یک تا سه سال حبس محکوم می‌شود (۱۴).

۲-۲. آثار حقوقی قاچاق و فروش کودک: در خصوص قاچاق کودک قوانین و مقررات متعددی در حقوق بین‌الملل و حقوق داخلی جمهوری اسلامی ایران موجود می‌باشد. کشورهای طرف کنوانسیون حقوق کودک، برای جلوگیری از فروش، ربایش یا قاچاق کودکان با هر شکل و هدفی، باید همه اقدامات لازم را به صورت ملی، دو و چندجانبه انجام دهند (ماده ۳۵ کنوانسیون حقوق کودک) (۱۵). پروتکل پالرمو در تعریف قاچاق بیان می‌کند: انتقال، بیرون کردن، تحویل گرفتن، مخفی کردن، جا به جایی و به کارگرفتن افراد در راستای بهره‌کشی و استثمار، با استفاده از تهدید و زور، یا دیگر راه‌های اجبار، ربایش (در ماده ۶۲۱ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ مقنن از طریق سازوکار کیفیات مشدده حمایت از اطفال بزه‌دیده را تقویت می‌کرد، به طوری که اگر فرد ربوده‌شده زیر ۱۵ سال داشته باشد، مجازات تشدید می‌شوند (۱۶))، تقلب و فریب‌کاری، سوءاستفاده از قدرت یا آسیب‌پذیری یا از طریق پول و منفعت در راستای رضایت کسی که بر دیگری کنترل دارد، قاچاق انسان است. استثمار و بهره‌کشی، مواردی از قبیل بردگی یا شیوه‌های مشابه بردگی، بندگی یا برداشت اعضا و جوارح، بهره‌کشی از فحشا یا سایر اشکال بهره‌کشی جنسی، خدمات یا کار اجباری است. قاچاق کودک با انگیزه‌های گوناگون صورت می‌گیرد (۱۷). به بردگی گرفتن کودک، فروش اعضای بدن کودک، فحشا، استفاده و بهره‌کشی در ارتکاب جرائم مختلف مانند استفاده از کودکان در فروش مواد مخدر از مهم‌ترین دلایل قاچاق کودکان است (۱۸). در حقوق ایران، قانون مبارزه با قاچاق انسان (مصوب ۱۳۸۳/۴/۲۸) داریم که قاچاق انسان (ماده ۱ قانون مبارزه با قاچاق انسان) را این‌گونه تعریف می‌کند: «الف - ورود و خروج و یا جا به جایی افراد در مرزهای کشور به

حاضر قصد دارد کودکان را از بدترین و مضرت‌ترین و خطرناک‌ترین شکل کار دورنگه دارد (۱۱).

۱-۲. آثار حقوقی بردگی و اعمال مشابه آن در اسناد داخلی و بین‌المللی: بردگی وضعیتی است که در آن فرد بر جسم، زندگی و آزادی دیگری قدرت مطلق و خودکامه می‌یابد. اسناد بین‌المللی متفاوتی، از جمله کنوانسیون بردگی مصوب ۲۵ سپتامبر ۱۹۲۶، اعلامیه جهانی حقوق بشر ۱۹۴۸ (ماده ۴ هیچ احدی نباید در بردگی یا بندگی نگاه داشته شود: بردگی و داد و ستد بردگان از هر نوع و به هر شکلی باید بازداشته شده و ممنوع شود) و میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی ۱۹۶۶ (ماده ۸ میثاق: ۱- هیچ کس را نمی‌توان در برده‌گی نگاه داشت، برده‌گی و خرید و فروش برده به هر نحوی از انحاء ممنوع است؛ ۲- هیچ کس را نمی‌توان در بندگی (غلامی) نگاه داشت) به بردگی پرداخته است (۱۲). قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده‌فروشی و عملیات و دستگاه‌های مشابه بردگی (کشور ما نیز به این سند که در تاریخ هفتم سپتامبر ۱۹۵۶ مطابق شانزدهم شهریورماه ۱۳۳۵ در مقر دفتر اروپایی سازمان ملل متحد (ژنو) به امضا رسیده و مشتمل بر یک مقدمه و پانزده ماده است برابر ماده واحده قانون قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده‌فروشی و عملیات و دستگاه‌های مشابه بردگی که مشتمل بر ماده واحده و یک مقدمه و متن قرارداد ضمیمه است پس از تصویب مجلس سنا در جلسه یکشنبه سوم اسفندماه ۱۳۳۷ ملحق شد) نیز از دیگر اسناد مرتبط است. این کنوانسیون تعریف بردگی را گسترش می‌دهد و در واقع مناسباتی را به عنوان (در حکم بردگی) زیر حمایت می‌گیرد (۱۳). دو بند از این ماده به کار کودکان ارتباط دارد. کودکان نیز می‌توانند قربانی جرم به بردگی گرفتن باشند. بند «ج» پاراگراف دوم ماده ۷ اساسنامه رم و پاورقی ۱۱ قانون عناصر جرائم دیوان کیفری بین‌المللی به صراحت از قاچاق انسان به خصوص قاچاق کودکان به عنوان یکی از مصادیق به بردگی گرفتن یاد می‌کند در همین زمینه قانون منع خرید و فروش برده در خاک ایران و آزادی برده در موقع ورود به مملکت که در ۱۳۰۷ به تصویب رسیده

مجازات تعیین کرده است: «هر کس مرتکب قاچاق اطفال و نوجوانان شود، به مجازات حبس درجه سه قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود (ماده ۱۱ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان) و هر کس مرتکب انتقال، خرید، فروش یا قاچاق اعضا و جوارح طفل یا نوجوان شود، بیش از ده تا پانزده سال حبس انتظار او را خواهد کشید (ماده ۱۳ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان)» (۲۳).

۲-۳. آثار حقوقی کار اجباری کودکان در اسناد داخلی و

بین‌المللی: آزادی کار و منع کار اجباری از محورهای کار شایسته است. هر کس باید آزاد باشد شغل خود را برگزیند (۲۴)، یعنی نه تنها هیچ کس نباید با زور یا تهدید به کاری واداشته شود، بلکه باید آزاد باشد که به هر شغلی که می‌خواهد و در انجام آن توانمند است، بپردازد (۲۵). ماده ۲ کنوانسیون منع کار اجباری (Convention of Prohibiting Forced Labor) ۱۹۳۰ در تعریف کار اجباری می‌گوید: «کار اجباری یا با زور، خدمات و کاری است که به فرد بدون تمایل و رضایت به انجام آن کار به وسیله تهدید به مجازات، تحمیل شود.» کنوانسیون اروپایی حقوق بشر در ماده ۴ و میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی در ماده ۸ اعلام کرده‌اند که هیچ کس به کار سخت و اجباری مجبور نخواهد شد و بیان می‌دارد که کار اجباری یا سخت شامل موارد ذیل نمی‌شوند: «هر کار یا خدمتی که عرفاً تکلیف شود به فردی که به موجب یک تصمیم قضایی زندانی است یا فردی که موضوع تصمیم قضایی است و در حال آزادی مشروط باشد» (۲۶). قانون مجازات اسلامی جمهوری اسلامی ایران نیز در ماده ۲۳ به مجازات تکمیلی اشاره کرده است که در بندهای آن کار اجباری (الزام به خدمات عمومی) دیده می‌شود حکم خدمات عمومی رایگان نوجوانان مرتکب جرائم تعزیری درجه پنج و شش بین ۱۵ تا ۱۸ سال تمام شمسی در بندهای «ب» و «ج» ماده ۸۹ قانون مجازات اسلامی مقرر شده است که جهت کارکرد مطلوب نیازمند ورود و ساماندهی حاکمیت است (۲۷). مواد ۶ و ۱۷۲ قانون کار قانون کار (ماده ۱۷۲: کار اجباری با توجه به ماده ۶ این قانون به هر شکل ممنوع است و متخلف

شکل مجاز و غیر مجاز، با هدف برداشت اعضا، ازدواج، به بردگی گرفتن و فحشا، همراه با فریب، تهدید، اکراه و اجبار، یا سوءاستفاده از وضعیت افراد یا موقعیت یا قدرت خود؛ ب - جا به جایی و تحویل و مخفی کردن یا ایجاد شرایط مخفی کردن شخص یا اشخاص موضوع بند (الف)، با همان هدف بعد از عبور از مرز» (۱۹). مرتکب جرم قاچاق انسان برابر ماده ۳ این قانون، در صورتی که فعالیت او جزء جرائم پیش‌بینی شده در قانون مجازات اسلامی نباشد، به حبس از دو تا ده سال و پرداخت جزای نقدی به میزان دو برابر پول یا مال به دست‌آمده از جرم یا پول و مالی که قول پرداخت آن به او از طرف بزه‌دیده یا دیگران داده شده محکوم خواهد گردید. برابر تبصره ۱ ماده ۳ چنانچه فرد قاچاق شده، کمتر از هجده سال تمام داشته باشد و عمل ارتكابی از مصادیق محاربه و افساد فی الارض نباشد، مرتکب به حداکثر مجازات مقرر در این ماده محکوم می‌شود (۲۰). در این تبصره قانونگذار، مجازات مستقلی برای مرتکبین جرم قاچاق کودکان در نظر نگرفته است و صغر بزه‌دیده را تنها به عنوان یکی از عوامل مشدده کیفر برای مرتکبان در نظر گرفته است که قاضی می‌تواند با در نظر گرفتن این مهم، حداکثر مجازات مقرر در این ماده را برای مرتکب در نظر گیرد (۲۱). برخلاف بسیاری از کشورها که قاچاق کودک را جداگانه جرم انگاری کرده‌اند، قانونگذار تنها یک تبصره به آن اختصاص داده و از وارد شدن به طور مبسوط در این حوزه و اشکال آن و در واقع، حمایت قوی‌تر از کودکان در راستای ایفای تعهدات بین‌المللی خود پرهیز کرده است. به نظر می‌رسد که قانون مبارزه با قاچاق انسان چندان قوی نیست و جامعیت لازم و کافی را ندارد، به طوری که در بسیاری از زمینه‌ها ساکت است یا برای تفسیر عبارات کلی و مبهم، به علت نبود سابقه قانونگذاری، مشکلاتی وجود دارد (۲۲). با وجود این، اسناد و مقررات بین‌المللی با در نظر گرفتن تدابیر حمایتی مناسب، نظیر حمایت‌های بهداشتی، آموزشی، مسکن، شناسایی بزه‌دیدگان و دیگر طرق حمایتی، به دنبال حمایت از بزه‌دیدگان و جبران خسارت از آنان هستند. قانون حمایت از اطفال و نوجوانان نیز برای قاچاق طفل این‌گونه

هستند، حبس از ۹۱ روز تا یک سال و یا جریمه نقدی معادل ۵۰ تا ۲۰۰ برابر حداقل مزد روزانه محکوم پیش‌بینی نموده است. قانونگذار با توجه به اهمیت کار در پیشرفت جامعه و همچنین صیانت از نیروی کار با قراردادن حداقل ۹۱ روز حبس، در نظر داشته است تا در حالت عادی الزاماً مجازات جرم به جزای نقدی تبدیل نشود. قانون فعلی هیچ اشاره‌ای به مقاله‌نامه‌های بین‌المللی کار شماره ۲۹ و ۱۰۵ ننموده است، اما این ماده از لحاظ تعیین ضمانت اجرا قابل نقد نیست (۱۶).

۳. مؤلفه‌های جرم‌انگاری عرضه کودک برای روسپی‌گری، تولید زشت‌نگاری یا اجراهای زشت‌نگارانه: استفاده از کودک در مقابل پرداخت دستمزد یا عوض در فعالیت‌های جنسی به معنای روسپی‌گری کودک است. هرگونه نمایش با هر وسیله که از کودک در اعمال ظاهراً آشکار یا واقعی جنسی استفاده شده یا هر شکلی از نمایش قسمت‌های جنسی کودک به منظور اهداف عمدتاً جنسی (ماده ۲ پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق کودک) زشت‌نگاری است. کنوانسیون حقوق کودک نیز حمایت از کودک در مقابل استثمار و سوءاستفاده جنسی را از وظایف دولت‌ها می‌داند (ماده ۳۴ کنوانسیون حقوق کودک: کشورهای طرف کنوانسیون متقبل می‌شوند که از کودکان در برابر تمام اشکال سوءاستفاده‌ها و استثمارهای جنسی حمایت کنند، بدین‌منظور کشورهای فوق خصوصاً اقدامات ملی، دو و چندجانبه را در جهت جلوگیری از موارد زیر به عمل می‌آورند: ۱- تشویق یا وادارنمودن کودکان برای درگیری در هرگونه فعالیت‌های جنسی؛ ۲- استفاده استثماری از کودکان در فاحشه‌گری و سایر اعمال غیر قانونی جنسی؛ ۳- استفاده استثماری از کودکان در اعمال و مطالب پُرنوگرافیک (۲۸).

مطابق قانون حمایت از اطفال و نوجوانان (ماده ۱۰ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان): هر کس مرتکب آزار یا سوءاستفاده جنسی طفل یا نوجوان شود، اگر مجازات حد نداشته باشد، با توجه به اوضاع و احوالی مثل، شرایط مجرم و اثرات جرم، وضعیت بزه‌دیده، این چنین مجازات خواهد شد: ۱- بیش از دو تا پنج سال حبس برای آزار جنسی تماسی به

علاوه بر پرداخت اجرت‌المثل کار انجام‌یافته و جبران خسارت، با توجه به شرایط و امکانات خاکی و مراتب جرم به حبس از ۹۱ روز تا یک سال و یا جریمه نقدی معادل ۵۰ تا ۲۰۰ برابر حداقل مزد روزانه محکوم خواهد شد. هرگاه چند نفر به اتفاق یا از طریق یک مؤسسه، شخصی را به کار اجباری بگمارند هر یک از متخلفان به مجازات‌های فوق محکوم و مشترکاً مسئول پرداخت اجرت‌المثل خواهند بود، مگر آنکه مسبب اقوی از مباشر باشد که در این صورت مسبب شخصاً مسئول است. ماده ۶: بر اساس بند چهار اصل چهل و سوم و بند شش اصل دوم و اصول نوزدهم، بیستم و بیست و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اجبار افراد به کار معین و بهره‌کشی از دیگری ممنوع و مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند این‌ها سبب امتیاز نخواهد بود و همه افراد اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و هر کس حق دارد شغلی را که به آن مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند) و اصل ۲۸ قانون اساسی (اصل بیست و هشتم: هر کس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست، برگزیند. دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون، برای همه افراد امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد نماید). جمهوری اسلامی ایران در رابطه با منع کار اجباری است. ماده ۱۷۲ قانون کار مقرر نموده مستند به ماده ۶ این قانون، کار اجباری ممنوعیت دارد و اگر تخلف شود، علاوه بر اینکه متخلف جبران خسارت می‌کند و اجرت‌المثل کار انجام‌شده را می‌پردازد. با توجه به اوضاع و احوالش به ۹۱ روز تا یک سال حبس و یا جریمه نقدی به میزان ۵۰ تا ۲۰۰ برابر حداقل مزد روزانه محکوم می‌شود. اگر چند نفر جمعاً فردی را به اجبار به کار بگیرند، هر کدام به مجازات‌های مذکور محکوم و اجرت‌المثل را مشترک پرداخت خواهند کرد، مگر آنکه مسبب اقوی از مباشر باشد که در این صورت مسبب شخصاً مسئول است. این ماده مجازات جرم بهره‌کشی را علاوه بر پرداخت اجرت‌المثل کار انجام‌شده و جبران خسارت که علی‌الاصول ضمانت اجراهای مدنی

که اگرچه رضایت طفل یا نوجوان مانع از تحقق جرائم مندرج در ماده ۹ نیست، لکن اولاً وصف مشدده در جایی که بزه دیده طفل است در نظر گرفته نشده؛ ثانیاً به تغییر در واکنش به رفتار طفل یا نوجوان که نسبت به جرائم مندرج در ماده ۹ رضایت داشته، پرداخته نشده است و این در حالی است که حتی با وصف رضایت طفل یا نوجوان نمی‌توان رضایت وی را یک رضایت تمام‌عیار دانست؛ انتقاد سوم این است که هیچ تعریفی از آزار جنسی به عمل نیامده است؛ انتقاد چهارم میزان است که به صراحت مرجع قضایی صالح در رسیدگی به این جرم تعیین نشده است (۳۰).

قانون دیگر در این زمینه قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیر مجاز می‌نمایند (۱۳۸۶ ش.) است (۳۱). طبق ماده ۳ و بند «ب» این ماده، عوامل تولید، توزیع، تکثیر و دارندگان آثار سمعی و بصری غیر مجاز چه مجوز داشته باشند یا نداشته باشند، با در نظر گرفتن محتوای آن به یک مورد از مجازات‌های ذیل محکوم می‌شوند: تهیه و توزیع و تکثیرکنندگان نوارها و دیسک‌ها و لوح‌های فشرده‌شو و نمایش‌های مبتدل را تکثیر، تهیه یا توزیع می‌کنند، در صورتی که از مصادیق افساد فی الارض نباشند، در بار اول به دو تا ده میلیون ریال جزای نقدی یا حبس از سه ماه تا یک سال و در بار دوم به جزای نقدی پنج تا سی میلیون ریال یا حبس از یک تا سه سال با تکرار جرم به ده تا پنجاه میلیون ریال جزای نقدی یا حبس از سه تا ده سال و به عنوان مجازات همه تجهیزات نیز ضبط می‌شوند. به موجب تبصره ۳ این بند استفاده از افراد صغیر برای فروش و تکثیر، عرضه، نمایش، نگهداری، لوح و نوارهای فشرده غیر مجاز، باعث اجرای حداکثر مجازات‌های تعیین‌شده برای مرتکب خواهد بود (۳۲).

۴. مؤلفه‌های جرم‌انگاری به کارگیری کودکان برای فعالیت‌های غیر قانونی، به ویژه برای تولید و قاچاق مواد مخدر: فعالیت غیر قانونی، یعنی فعلی که در قوانین جرم‌انگاری و برای آن مجازات تعیین شده است. در معاهده راجع به مواد مخدر مصوب ۱۹۶۱، لیست کاملی از مواد مخدر تهیه شده و

وسیله محارم یا با زور؛ ۲- بیش از ۶ ماه تا دو سال حبس برای دیگر آزارهای جنسی تماسی؛ ۳- یکی از موارد مجازات درجه هفت برای آزار جنسی غیر تماسی با زور یا به وسیله محارم؛ ۴- دیگر آزارهای جنسی غیر تماسی به یکی از مجازات‌های درجه هشت قانون مجازات اسلامی؛ ۵- بهره‌کشی جنسی از طفل و نوجوان از طریق عرضه، در اختیارگرفتن، وادار یا اجیرکردن برای هرزه‌نگاری (به نظر می‌رسد هرزه‌نگاری کودک را بتوان استعمار جنسی هر شخص زیر ۱۸ سال با هر نوع روشی پدیداری کودک واقعی یا شبه‌کودک، در قالب فعالیت جنسی خواه مشترک با دیگری یا به تنهایی و یا استفاده از اندام جنسی وی در هر نوع اثری اعم از دیداری، شنیداری و نوشتاری و با هر هدفی خواه سودجویی و غیر آن با قصد تحریک جنسی، صرف نظر از تأثیر آن در مخاطب تعریف کرد) یا سوءاستفاده جنسی به مجازات حبس درجه پنج قانون مجازات اسلامی؛ ۶- به یک مورد یا چند مورد از مجازات‌های درجه هشت در صورت ارائه یا در دسترس قراردادن محتوای مستهجن یا مبتدل به طفل یا نوجوان؛ ۷- به میانگین حداقل و حداکثر تا حداکثر مجازات مقرر در قانون مربوط در صورت استفاده از طفل و نوجوان برای تهیه، تولید، توزیع، تکثیر، نمایش، فروش و نگهداری آثار سمعی و بصری مستهجن یا مبتدل؛ ۸- یکی از مجازات‌های درجه شش برای بارگذاری یا حمل و نگهداری محتوا یا اثر مستهجن یا مبتدل که در آن‌ها از اطفال و نوجوانان بهره‌گیری شده یا صادرات، واردات، انتشار، تکثیر، عرضه، معامله آن‌ها؛ ۹- برقراری ارتباط با طفل و نوجوان در فضای مجازی به منظور هرگونه آزار جنسی یا ارتباط جنسی نامشروع به یکی از مجازات‌های درجه شش قانون مجازات اسلامی (۲۹).

ماده ۱۰ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان آزار یا سوءاستفاده جنسی و... نسبت به طفل یا نوجوان را جرم‌انگاری نموده است، لکن به این ماده چند انتقاد وارد است نخست آنکه در برخی رفتارها نظیر بند ۴ (آزار جنسی غیر تماسی) یا بند ۶ (در دسترس قراردادن محتوای مبتدل و مستهجن) مجازات درجه ۸ تعیین شده که خفیف می‌باشد؛ انتقاد دوم این است

نتیجه‌گیری

کار کودک معضلی است که تمام کشورهای دنیا را درگیر خود کرده است. از این رو تلاش‌های جامعه بین‌المللی و سازمان بین‌المللی کار در حذف کار کودک وجود داشته و دارد، اما به هر حال وجود کودکان کار در جوامع قابل انکار نیست و نیازمند حمایت‌های قانونی در مسائل مختلف هستند. اسناد بین‌المللی مختلفی را در حمایت از کودکان از جمله کنوانسیون حقوق کودک و میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مشاهده می‌شود، به علاوه سازمان بین‌المللی کار با تصویب اسناد متعدد، از جمله مقاوله‌نامه حداقل سن، مقاوله نامه‌های شماره ۲۹ و ۱۰۵ منع کار اجباری، کنوانسیون ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک، تلاش کرده است در حمایت از کودکان کار در موضوعات مختلف، مقررات مورد نیاز را تعیین کند. آنچه مسلم است این است که هم مقررات بین‌المللی و هم نظام حقوقی ایران به کارگیری کودکان در بدترین اشکال کار کودک را ممنوع دانسته و بر لزوم وجود ضمانت اجرای مؤثر و مداخله و حمایت‌های قانونی در جهت جلوگیری از به کارگیری کودکان در بدترین اشکال کار، تأکید و اتفاق نظر دارند. مطالعه حاضر نشان داد در قوانین ایران تقریباً برای همه کارهایی که در کنوانسیون منع بدترین اشکال کار کودک ذکر شده، مجازات در نظر گرفته شده است. در واقع نظام حقوقی ایران با توجه به اسناد بین‌المللی اقدامات مؤثری در جهت ممنوعیت و مجازات بدترین اشکال کار کودک انجام داده است و ما در این زمینه تقریباً با کمبود قوانین مواجه نیستیم. مخصوصاً با تصویب قانون حمایت از اطفال و نوجوانان ۱۳۹۹ مجازات‌های مؤثرتری برای مصادیق بدترین اشکال کار کودک در نظر گرفته شده است. قانونگذار در تلاش است با جرم‌انگاری این‌گونه کارها و تعیین ضمانت اجرا برای آن‌ها از استفاده از کودکان در این کارها جلوگیری کند. ماده ۳۲ کنوانسیون حقوق کودک نیز راجع به استثمار اقتصادی و حمایت از کودک در برابر کاری می‌پردازد که محتمل است برای کودک خطرناک باشد یا باعث اختلال در آموزش به او شود یا برای سلامتی و آرامش و پیشرفت

در ماده ۱ آن لیست بیان شده، قاچاق یعنی کاشتن یا هر مبادله مواد مخدر که مغایر اهداف این قرارداد صورت گیرد. کنوانسیون حقوق کودک نیز به حفظ کودکان در مقابل استعمال مواد مخدر و به کارگیری کودکان در تولید و قاچاق مواد مخدر تأکید کرده است (ماده ۳۳ کنوانسیون حقوق کودک) در حقوق ایران قانون حمایت از اطفال و نوجوانان اشاره دارد: در اختیار قراردادن یا فروش مواد دخانی به طفل و نوجوان یا توسط آن‌ها، به توقیف مواد دخانی مکشوفه و محکومیت به جزای نقدی تا ده میلیون ریال برای مرتکب می‌شود (ماده ۱۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان). قانون مبارزه با مواد مخدر (مصوب ۱۳۷۶/۸/۱۷) نیز در ماده ۳۵ مقرر کرده: هرکس افراد محجور یا زیر ۱۸ سال را به ارتکاب جرائم این قانون یا مصرف اجبار کند و یا روان‌گردان یا مواد مخدر را به شخصی به زور تزریق کند یا به هر شکلی شخصی را به استعمال روان‌گردان یا مواد مخدر اجبار کند. به یک ونیم برابر حداکثر مجازات قانونی آن جرم و در مورد حبس ابد به مصادره اموال به دست‌آمده از جرم و اعدام محکوم می‌شود (۳۳). در صورت سایر جهات از جمله ترغیب، مرتکب به مجازات مباشر جرم محکوم می‌شود. برخی از امور به دلیل ماهیت غیر انسانی و لطمات روحی و جسمانی جبران‌ناپذیری که به طفل وارد می‌آورند از سوی قانونگذار به طور خاص مورد جرم‌انگاری قرار گرفته‌اند، یکی از این موارد به کارگیری کودک در امور تکدی‌گری است. مطابق ماده ۷۱۳ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده): هر کسی که به وسیله فرد غیر رشید یا صغیر تکدی‌گری کند یا افرادی را برای این امر به کار بگیرد، محکوم به سه ماه تا دو سال حبس و برگرداندن همه اموالی که از این راه به دست آورده محکوم می‌شود. قانونگذار در این ماده مجازات سنگین‌تری را برای افرادی که با سوءاستفاده از اطفال اقدام به جمع‌آوری اعانات مردم می‌نمایند، نسبت به وضعیتی که خود شخص رأساً اقدام به تکدی می‌کند، پیش‌بینی کرده است؛ این مسأله خود مؤید آگاهی مقنن از آثار نامطلوبی است که این عمل بر روح و روان وارد می‌آورد (۳۴).

تشکر و قدردانی

ابراز نشده است.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده‌اند.

تأمین مالی

نویسندگان اظهار می‌نمایند که هیچ‌گونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر جنبه‌های اخلاقی مطالعه کتابخانه‌ای شامل اصالت متون، صداقت و امانتداری رعایت شده است.

جسمانی، درونی، روحی، معنوی، اخلاقی، اجتماعی او مضر باشد. برابر ماده ۱۷۶ قانون کار متخلفان از ماده ۷۹ علاوه بر اینکه حسب مورد برای هر تخلف، ملزم به پرداخت حقوق کارگر یا رفع تخلف یا هر دوی آن‌ها خواهد بود. جرم موضوع ماده ۷۹ جرم مطلق است، بنابراین صرف ارجاع کار به افراد کمتر از ۱۵ سال جرم می‌باشد، هرچند موجب آسیب به کارگر نشود، البته حکم ماده ۷۹ قانون کار استثنائاتی هم دارد که شامل موارد زیر می‌شود: ۱- کارگاه خانوادگی: کارگاه خانوادگی، کارگاه کوچکی است که افراد آن را اعضای یک خانواده تشکیل می‌دهند و به زن و شوهر و فرزندان محدود می‌گردد و در این کارگاه‌ها به دلیل خویشاوندی بسیار نزدیک بین اعضا و رعایت احترام به حریم خانواده، دولت‌ها همواره نسبت به دخالت در مسائل روابط کار آن‌ها محدودیت‌هایی داشته‌اند. قانون کار کشورمان نیز به تبعیت از این سنت، صرفاً به تسری مقررات مربوط به ضوابط ایمنی و حفاظت فنی و بهداشت کار نسبت به کارگاه‌های خانوادگی اکتفا نموده است. نتایج نشان می‌دهد صرف جرم‌انگاری بدترین اشکال کار کودک در قوانین، از جمله قانون کار، قانون مجازات اسلامی، قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، به حذف این اتفاق نمی‌انجامد و در راستا باید اقدامات دیگری نیز صورت گیرد. یکی از اقدامات مؤثر می‌تواند اجرای درست و ضمانت اجرا است. ضمانت اجرای کافی می‌تواند اجرای درست قانون را تضمین کند و تشدید مجازات این‌گونه کارها یکی از مهم‌ترین اقداماتی است که باید صورت گیرد.

مشارکت نویسندگان

محمدامین حسن‌زاده: نگارش مقاله، جمع‌آوری داده‌ها، گردآوری منابع.

فخرالدین ابویثیه و جعفر شفیعی سردشت: نگارش مقاله، نظارت و راهنمایی بر مقاله.

نویسندگان نسخه نهایی را مطالعه و تأیید نموده و مسئولیت پاسخگویی در قبال پژوهش را پذیرفته‌اند.

References

1. Bronstein R. International and Comparative Law of Current Challenges. Translated by Abdi SR, Abbasi M. 2nd ed. Tehran: Darak Publications; 2015. [Persian]
2. Eslami R, Abutarabi F. Criticism of legislative measures against human trafficking in Iranian laws with emphasis on international human rights standards. *International Legal Journal*. 2020; 36(61): 109-131. [Persian]
3. Idea A, Krause C, Rosas A. Economic, social and cultural rights. Translated by the Group of Translators. 2nd ed. Tehran: Majd Publications; 2013. [Persian]
4. Izadi N, Ghourchibeigi M, Elham GH-H, Abbasi M. Capacity assessment of Sovereign intervention against Children and Adolescents violate Criminal Laws in criticism of the Law on Children and Adolescents Protection and its executive regulations. *Family Law and Jurisprudence Journal*. 2021; 26(75): 55-82. [Persian]
5. Salomon ME. Global responsibility for human rights. Translated by a Group of Translators. 2nd ed. Tehran: Majd Publications; 2014. [Persian]
6. Jangnjooy (Kharata) F, Nasiri H, Jami J. Review of the protection of working children in Iran's legal system and with a look at international documents. *Social, Economic, Scientific and Cultural Work and Society Monthly*. 2015; 181: 70-76. [Persian]
7. Khandani SP, Shoja Sangcholi M. Traditional and modern child labor in Iran's subject law and the International Convention on the Rights of the Child. *Scientific Quarterly Journal of Law and Modern Studies*. 2020; 1(1): 17-38. [Persian]
8. Zaghali A. Human trafficking, crimes against humanity, Palermo Convention, brdgy rape, forced prostitution, rape will znay. *Public Law Research*. 2009; 11(26): 181-202. [Persian]
9. Zaker Hossein MH. Protecting Child Victims of Crime in the International Criminal Court. *Public Law Studies Quarterly*. 2022; 52(1): 207-229. [Persian]
10. Rahmatifar S. Legal Status of Labor of Children in Iran, in the Light of Article IV of the Universal Declaration of Human Rights. *Legal Research Quarterly*. 2018; 21(82): 283-306. [Persian]
11. Ranjbari A. Labor Laws. 10th ed. Tehran: Majd Publications; 2019. [Persian]
12. Zareh A. Labor criminal law. 2nd ed. Tehran: Jangal Publications; 2012.
13. Mazlumzadeh A, Jamalzadeh A, Shahabi R. The effect of economics on the elimination of working children with a jurisprudential approach. *Economic Jurisprudence Studies*. 2022; 4(1): 51-71. [Persian]
14. Salehi J. The Jurisprudence of the Criminal Internationalcourts in Dealing with Gender-Based Crimes Ongirl Child Soldiers. *Social Welfare*. 2015; 16(61): 46-49. [Persian]
15. Taheri AS. The right to employment as a human right. *Work and Society Monthly*. 2013; 162: 9-20. [Persian]
16. Mousavi Tabar SM, Mousavi Tabar SH. Iran's Criminal Policy to Prevent the Victimization of Children and Adolescents in the Law on Protection of Children and Adolescents. *Journal Novel Interdisciplinary Legal Research*. 2022; 2(2): 19-32. [Persian]
17. Talaie F, Ahmadi Bab Anari S, Nabavizadeh SL. Analysis on Child Labor and its Impact on Child's Right to Education with an Emphasis on International program on Elimination of Child Labor. *The Journal of Human Rights*. 2015; 10(19): 3-24. [Persian]
18. Abedi M. Child Work. *Work and Society*. 2005; 65: 115-122. [Persian]
19. Abbasi S, Jafarzadeh S, Salehi SM. Risk factors and child protection solutions in the Law on Protection of Children and Adolescents approved in 2019. *Criminal Law Doctrines*. 2020; 18(21): 275-304. [Persian]
20. Iraqi E. Labor Laws. 4th ed. Tehran: Semit Publications; 2015. Vol.2. [Persian]
21. Iraqi E, Ranjbaran AH. Evolution of International Labor Laws. 2nd ed. Tehran: Publishing Institute of Social Security; 2015. [Persian]
22. Ghaffari Farsani B. A Glance over the Convention on the Worst Forms of Child Labour. *Private Law Studies*. 2009; 38(2): 237-259. [Persian]
23. Karachorlo R. Situation of Working and Street Children. *Journal of Advocacy*. 2007; 33(27): 12-17. [Persian]
24. Kiani H, Jahangiri E, Hasan Shahi S. A Study of Children's Rights in the Story of Children of Qalibafkhane with Regards to Llabor Rights in Iranian legal System and International Documents. *Journal of Children's Literature Studies*. 2016; 8(15): 93-116. [Persian]
25. Kurdi M. Pathology of non-implementation of the law prohibiting child labor and providing a suitable

- model for its implementation. *Journal of Cultural Management*. 2009; 3(3): 79-89. [Persian]
26. Mazhari M, Jangjooy (Kharata) F, Lotfi Aziz A. Analysis of the Exceptions to the Prohibition of Forced Labor in Iran's Current Laws and International Labour Organization Conventions No.29. *Journal of Legal Research*. 2019; 18(37): 55-77. [Persian]
27. Mousavi Bejnordi SM. A Study of the Concept and Criterion of Childhood in Islamic Thought and Iranian Laws for Entitlement to Related Rights. *Matin*. 2004; 5(21): 27-60. [Persian]
28. Mahdavi Mazinani Z, Mazinani M. Pathology of Child and Adolescent Labor in Family Business. *Journal of Family Research*. 2011; 7(26): 125-143. [Persian]
29. Nikbakhti J, Mohammad Nasl G, Golpayegani B. Comparative Study of Child and Adolescent Protection Law's against Pornography and Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child. *MLJ*. 2020; 14(Special Issue on Human Rights and Citizenship Rights): 115-131. [Persian]
30. Hashemi SM. *Labor Law*. 1st ed. Tehran: Mizan Publications; 2016. [Persian]
31. Harisinejad K, Jangjooy (Kharata) F, Lotfi Aziz A. A review of the guarantees of prohibition of forced labor in Iran's relevant laws and the International Labor Organization's statutes. *Social, Economic, Scientific and Cultural Work and Society Monthly*. 2014; 175: 56-66. [Persian]
32. Roy CH, Kaye M. *The International labor organization. A Hand Book for Minorities and Indigenous Peoples*. Geneva: Minority Rights Group; 2002.
33. Garner BA. *Blacks law dictionary*. 19th ed. Minnesota: Thomson West; 2004.
34. IPEC, *Training Manual to Fight Trafficking in Children for Labor, Sexual and other Forms of Exploitation/ International Labor Office, International Program on the Elimination of Child Labor*. Geneva: ILO; 2009.